

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УКРАЇНОЮ АНТИМОНОПОЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

З моменту створення Європейського Союзу проблема підтримки конкуренції на належному рівні була однією з основних завдань і в той же час проблем. Спільна політика ЄС у цій сфері спрямована на запобігання «суперництва між учасниками ринкового господарства за кращі умови виробництва, купівлі-продажу товарів і отримання на цій основі максимально можливого прибутку». Було створено антимонопольне право ЄС, що є сукупністю норм, спрямованих на попередження і припинення антиконкурентних (обмежувальних) угод; усунення зловживань домінуючим становищем на ринку; контроль економічної концентрації.

Договір про заснування ЄЕС від 25.03.1957 р., заклав фундамент системи антимонопольного права ЄС, що ґрунтується на двох центральних правилах (статті 101, 102 Договору) [1]:

— Стаття 101 Договору забороняє угоди між двома або більше незалежними операторами ринку, які обмежують конкуренцію. Це поширюється як на горизонтальні угоди (між фактичними чи потенційними конкурентами, що працюють на тому ж рівні ланцюга постачання), так і на вертикальні угоди (між фірмами, що працюють на різних рівнях, тобто угоди між виробником і його дистриб'ютором);

— Стаття 102 Договору забороняє фірмам, які мають домінуюче положення на ринку, зловживати цією позицією, наприклад, встановлюючи несправедливі ціни, обмежуючи виробництво, або відмовляючись від нововведення на шкоду споживачам.

Комісія згідно Договору має право і ряд слідчих повноважень для застосування цих правил (наприклад, огляд бізнесу і небізнес приміщень, письмові запити про надання інформації та ін). Комісія накладає штрафи на підприємства, які порушують антимонопольне законодавство ЄС. Основні правила щодо процедур викладені в Положенні Ради (ЄС) 1/2003.

Національні антимонопольні органи уповноважені застосовувати статті 101 і 102 Договору, щоб гарантувати неспотвореність і необмеженість конкуренції. Національні суди можуть застосовувати ці положення для захисту індивідуальних прав громадян за Договором. У Зверненні Єврокомісії до Європарламенту та Ради Європи з нагоди десятої річниці Антитрестівського законодавства (2014 р.) [2] визначено подальші напрями активізації застосування спільного антимонопольного законодавства в ЄС. В рамках активізації, Комісія розробила і впровадила політику застосування закону ЄС про конкуренцію до дій з відшкодування збитків у національних судах. Вона також співпрацює з національними судами, щоб забезпечити узгоджене застосування конкурентного законодавства на всій території ЄС.

Так, 22 квітня 2015 р. Євросоюз офіційно звинуватив російський "Газпром" у порушенні антимонопольного законодавства на території ЄС, - перш за все, на ринках Центральної та Східної Європи - в Естонії, Латвії, Литві, Польщі, Чехії, Словаччині, Угорщині, Болгарії. У Єврокомісії вважають, що російська компанія перешкоджає вільному обігу газу між країнами Європи, диверсифікації поставок газу і несправедливо визначає ціну на газ, переслідуючи інтереси компанії та Росії. Єврокомісія розпочала розслідування у 2012 р. Покаранням «Газпрому» може бути штраф, орієнтовно від 2 до 9,3 млрд. євро [3]. Слідом за ЄС в травні 2015 р. Україна почала антимонопольне розслідування проти «Газпрому» [4].

Відповідно до статті 256 Угоди про асоціацію [5] Україна наближує своє законодавство про конкуренцію та практику застосування до законів ЄС протягом 3х років після набрання чинності Угодою. У вересні 2014 р. КМУ був затверджений План заходів щодо імплементації Угоди про асоціацію до серпня 2017 року. Більшість кроків, є досить абстрактні, сформульовані для швидкого відображення у внутрішньому законодавстві пунктів Угоди: 1. Забезпечення функціонування органів, уповноважених та належним чином забезпечених для ефективного застосування законодавства про конкуренцію; 2. Розроблення та опублікування документа, в

якому роз'яснюються принципи визначення штрафних санкцій за порушення законодавства про конкуренцію; 3. Розроблення та опублікування документа, в якому роз'яснюються принципи проведення оцінки випадків "горизонтального злиття"; 4. Розроблення та подання на розгляд КМУ проектів нормативно-правових актів з імплементації положень статті 30 Регламенту Ради № 1/2003 від 16 грудня 2002 р. з імплементації правил конкуренції (ст. 81, 82 Договору ЄС).

Конкретні кроки щодо імплементації європейського конкурентного законодавства, закріплені у Коаліційній угоді, у антимонопольній сфері в 2015 р. повинні передбачати:

1. Забезпечення прозорості у діяльності органів АМКУ (запровадження обов'язку публікувати рішення АМКУ на офіційному сайті органу; визначення порядку використання конфіденційної інформації; врегулювання питань доступу до не конфіденційної версії інформації у справах про порушення та у справах про концентрацію; запровадження нормативно-закріплених принципів калькуляції штрафних санкцій, що накладаються за порушення законодавства про захист економічної конкуренції).

2. Спрощення системи контролю за концентраціями (підвищення вартісних показників, при досягненні яких необхідно отримувати дозвіл АМКУ на концентрацію, та обов'язковість оцінки наявності (відсутності) впливу концентрації на конкуренцію в Україні; запровадження скороченої процедури оцінки концентрацій; зменшення обсягу інформації, що подається в АМКУ, яка не є необхідною для оцінки впливу концентрації на конкуренцію в Україні).

Розпорядження КМУ № 167-р від 04.03.2015 р. «Про схвалення розроблених Антимонопольним комітетом планів імплементації деяких актів законодавства ЄС» [6] передбачає імплементацію таких актів як: 1. Директива Ради 89/665/ЄЕС від 21.12.1989 р. про координацію законів, підзаконних актів та адміністративних положень про застосування процедур перевірки надання контрактів на державні поставки та виконання державних робіт (Вісник ЄС, L 395, 30.12.1989 р.); 2. Регламент Ради (ЄС) № 1/2003 від 16.12.2002 р. з імплементації правил конкуренції, визначених статтями 81 та 82 Договору (Вісник ЄС, L 1, 04.01.2003 р.); 3. Регламент Ради (ЄС) № 139/2004 від 20.01.2004 р. щодо контролю за концентрацією суб'єктів господарювання (Регламент ЄС про злиття) (Вісник ЄС, L 24, 29.01.2004 р.); 4. Регламент Комісії (ЄС) № 772/2004 від 27.04.2004 р. про застосування статті 81 (3) Договору до категорій договорів про передачу технологій (Вісник ЄС, L 123, 27.04.2004 р.); 5. Регламент Комісії (ЄС) № 330/2010 від 20.04.2010 р. про застосування статті 101 (3) Договору про функціонування ЄС до категорій вертикальних угод та узгоджених практик (Вісник ЄС, L 102, 23.04.2010 р.).

Переваги імплементації норм ЄС для вітчизняних підприємств: 1. Підвищення вартісних показників, за наявності яких сторони трансакції зобов'язані звертатися до АМКУ для отримання попереднього дозволу на здійснення такої трансакції; 2. Затвердження та опублікування АМКУ документів, в яких роз'яснюються принципи визначення штрафних санкцій за порушення законодавства, принципи оцінки горизонтального злиття; 3. Публікація АМКУ своїх рішень на офіційному сайті; 4. Забезпечення прозорості у діяльності АМКУ; 5. Скорочення інформації, яка подається до АМКУ при отриманні відповідних дозволів.

Переваги для українського бізнесу членства України в ЄС (з точки зору конкуренції): 1. Підтримка конкуренції, захист малого та середнього бізнесу; 2. Обмеження неконтрольованої державної фіндопомоги окремим підприємствам; 3. Контроль за діяльністю монополій та обмеження їх антиконкурентної діяльності; 4. Відкриття нових ринків збуту; 5. Зменшення необхідності взаємодії з антимонопольними органами. Натомість недоліки: 1. Необхідність опанування та дотримання нових законодавчих регулювань, нормативів, правил; 2. Вихід на ринок України європейських конкурентів.

1. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/overview_en.html, 2. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2014:453:FIN>. 3. <http://tsn.ua/groshi/yevrosoyuz-oficiyno-zvinuvatv-rosiyskiy-gazprom-v-porushenni-antimonopolnogo-zakonodavstva-422894.html>. 4. <http://tsn.ua/groshi/ukrayina-slidom-za-yes-pochala-antimonopolne-rozsliduvannya-proti-gazpromu-426983.html>. 5. http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344, 6. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/167-2015-p>.